

‘Càntut’

El passat projectat cap al futur

Reconegut com un dels millors discos de folk del 2016, *Càntut*, de Belda & Sanjosex, dona una nova vida a quinze de les moltes cançons populars que Albert Massip ha recuperat en el seu treball de camp arreu de les comarques gironines, indagant en la memòria musical i sentimental dels avis i àvies que fins ara eren els únics guardians d'aquest tresor volàtil.

XAVIER CASTILLÓN > TEXT

CÀNTUT / DQFOTO > FOTOS

Popular pot arribar a ser un terme ambigu i equívoc no només en política, sinó també en música. Teòricament serviria per definir tot allò que no es considera música *culta* (una altra paraula que es presta a confusions), però després resulta que no, que no és el mateix *pop* que *popular* i que tot plegat depèn dels anys que hagin passat, de qüestions d'autoria i, especialment, d'interessos comercials: *populars* eren les cançons que cantaven els nostres avis, amb un origen imprecís i una transmissió bàsicament oral; *pop* és la música que escoltem ara, generalment amb uns referents sonors anglosaxons. Poques vegades s'han creuat aquests dos camins al nostre país, per prejudicis basats sovint en el desconeixement i en un rebuig sistemàtic i gens raonat de tot allò que es considera vell per una idea malsana de modernitat.

Càntut (Bankrobber, 2016) és un disc sorgit de la col·laboració entre el cantant i guitarrista bisbalenc Carles Sanjosé (1977) i l'acordionista sabadellenc Carles Belda (1972), un dels grans renovadors de la música tradicional

als Països Catalans. *Càntut* és un punt de trobada magnífic entre passat i present, amb molt de futur: música popular centenària que, sense necessitat d'inspeccions tècniques ni actualitzacions forçades, sona plenament vigent i ha estat molt ben rebuda tant des del sector *tradicional i popular* com des de la part mentalment més oberta del públic eminentment *pop*, gràcies a la implicació en el projecte

***Càntut* és música popular centenària que, sense necessitat d'inspeccions tècniques ni actualitzacions forçades, sona plenament vigent i ha estat molt ben rebuda**

>> Sanjosé i Belda, els Carles de Càntut.

TOMÁS FLETXA

del líder del grup Sanjosex, una de les formacions de més prestigi dins l'escena musical catalana de l'última dècada. De fet, mai no ha quedat clar si el que fa Sanjosex és rock, cançó d'autor o, simplement, música popular que parla del seu entorn natural («Baix Ter Montgrí») i de les coses que passen al seu voltant («Content i bé»), com s'ha fet tota la vida, tot i que ara se li apliqui l'etiqueta de *pop costumista* per intentar que soni més modern.

L'origen de *Càntut* és tot un projecte tan ambiciós com necessari: el cançoner compilat des del 2012 pel mestre i musicòleg banyolí Albert Massip amb el títol *Càntut: cançons i músiques dels avis*. Seguint l'exemple del cèlebre etnomusicòleg nord-americà Alan Lomax (1915-2002), Massip ha anat a la recerca sobre el terreny de les cançons de tradició oral a les comarques gironines i n'ha reunit més d'un miler, en enregistraments sonors i audiovisuals, que ha posat a l'abast de tothom a través del web www.cantut.cat. El cançoner de Massip ha estat la base del nou festival Càntut (nascut

>> *Els acordionistes Joan Garriga i Carles Belda, en el multitudinari sopar concert que va tenir lloc al Centre Recreatiu de Cassà durant el festival.*

a Cassà de la Selva la tardor passada, amb un programa que combinava músics professionals i cantadors amateurs) i del disc homònim de Belda & Sanjosex, que van rebre per aquest projecte el primer Premi Teresa Rebull a la producció musical en cultura popular i tradicional, de la Fira Mediterrània de Manresa, on es va estrenar en directe. Els dos Carles, Sanjosé i Belda, van remenar en el gran tresor sonor que els oferia Massip i, entre aquests centenars de cançons, en van triar una quinzena, que van gravar a Music

Els dos Carles, Sanjosé i Belda, van remenar en el gran tresor sonor que els oferia Massip i, entre aquests centenars de cançons, en van triar una quinzena, que van gravar a Music Lan

Lan (Avinyonet de Puigventós) amb la complicitat de la violinista Coloma Bertran (Les Violines), que posseeix un gran bagatge clàssic, tradicional i modern alhora, i el multiinstrumentista Jordi Casadesús (La Iaia), productor gens previsible per a un disc en el qual també es dona les gràcies a Quimi Portet «per la guitarra flamenca». *Càntut* ha estat reconegut, molt merescudament, per la revista *Enderrocks* com el millor disc de folk del 2016, però potser l'etiqueta li va petita: cançons com ara «Serrallonga», «Per l'aliment del bon vi», «Morir d'amor», «El pardal», «El pomeró» o «Els dotze lladres», algunes amb petits fragments de les gravacions originals dels avis —i mantenint íntegrament la pista de veu de Maria Casas (1926) de Sant Hilari Sacalm a la preciosa «Després de la guerra (Quan jo n'era petit)»—, sonen simplement eternes, surant en un espai indefinit entre la tradició i la modernitat, entre allò que encara considerem popular o pop, quan en casos com aquest estem parlant probablement del mateix.

>> A dalt, el concert de Sanjosex, Belda i Jordi Casadesús, al primer festival Càntut. A l'esquerra, l'actuació del músic i cantador Ramon Manent al festival Càntut amb les corals cassanenques Tutti Veus i Bell Ressò.

On és el contrapàs?

«On és el contrapàs / on la moixiganga / on el ball rodó / on la contradansa», canta Sanjosex a «Techno», una cançó inclosa en el seu disc «Al marge d'un camí» (Bankrobber, 2010). Al mig d'un ritme tan ballable com difícilment catalogable, aquesta cançó de títol gairebé irònic planteja preguntes que reflecteixen una preocupació real del seu autor: «Vaig llegir el llibre *Danses i costums del*

Baix Empordà (CCG Edicions, 2005), d'Eulàlia Hortal i Josep Bargalló, i em va impressionar saber que el 95 % de les danses i cançons tradicionals de

Gràcies a la tecnologia, la Maria de Sant Hilari també canta virtualment en els concerts acompanyada en directe pels músics

la meua comarca havien desaparegut, dins d'un procés general de depreciació d'un gran llegat cultural que sembla condemnat a desaparèixer», explica Carles Sanjosé, que va conèixer Carles Belda el 2010 quan tots dos van participar a l'espectacle intergeneracional 50+, on el primer va fer parella amb Quico Pi de la Serra i el segon amb Jaume Arnel·la. I compartint la seva preocupació amb Belda, aquest li va dir si volia quedar per tocar moixigangues, algun ball i, sobretot, contrapassos. «Va ser com una mena de favor que ell em va fer. I vam començar a trobar-nos sense tenir un objectiu gaire clar», recorda Sanjosé, en qui Belda va veure un bon còmplice, també com a intèrpret de guitarra clàssica. «Amb en Carles ens faltava un motiu, necessitàvem una excusa per ti-

rar endavant un projecte conjunt i no el vam trobar fins que Marçal Lladó, de la meva discogràfica [Bankrobber] i Francesc Viladiu, de la promotora banyolina Alter Sinergies, ens van fer l'encàrrec de donar a conèixer a través d'un disc el cançoner que havia reunit Albert Massign, del qual jo ja tenia referències, perquè vaig descobrir el seu blog a través de Twitter», afegeix el músic bisbalenc. «Per a nosaltres aquest encàrrec va ser com una conjunció astral i n'estem molt contents i agraïts.»

Els dos Carles van dedicar tot un any a «madurar el projecte». «Jo, que no coneixia tant com en Belda aquest tipus de repertori, vaig escoltar dos cops totes les cançons de *Càntut* mentre treballava al meu despatx d'arquitecte. Primer en vam fer una tria, molt intuïtiva, de prop d'un centenar de cançons, però després vam intentar que la selecció final fos una foto prou fidedigna dels diferents estils representats en aquest cançoner, en el qual hi ha cançons populars anònimes, però també algunes que tenen autors coneguts i, fins i tot, estructures clàssi-

>> Adrià Dilmé & AEiG La Claca, durant la seva actuació a la primera edició del festival Càntut.

ques. Per a mi, que fins ara ja havia fet contactes amb altres tradicions musicals com ara la flamenca, a través de la col·laboració amb Chicuelo, *Càntut* ha satisfet una necessitat molt personal de tocar alguna cosa que fos realment meva: una música que em connecta amb els meus avis i que, al mateix temps, jo puc ajudar a projectar cap al futur». Sanjosé destaca especialment el paper fonamental que Jordi Casadesús ha tingut en aquesta projecció cap a «sonoritats més modernes», tant a l'estudi de gravació com en el directe, on per exemple «tira avis», és a dir,

«Hi ha hagut molt bona sintonia entre tots els participants en el projecte i, si tot va bé, li donarem continuïtat, perquè seria absurd no fer-ho», afirma Carles Sanjosé

dispara els *samples* amb les gravacions originals dels avis i àvies, i ajuda a crear un concepte escènic i sonor que «va més enllà del concert habitual de música tradicional». Gràcies a la tecnologia, la Maria de Sant Hilari també canta virtualment en els concerts acompanyada en directe pels músics.

«Hi ha hagut molt bona sintonia entre tots els participants en el projecte i, si tot va bé, li donarem continuïtat, perquè seria absurd no fer-ho», afirma Carles Sanjosé, que no s'arrisca a concretar més quan i com es materialitzaran aquests auguris. El que ja té definitivament clar gràcies a *Càntut* és que els compartiments que durant dècades han intentat separar la música popular del pop. «En realitat, tot està molt barrejat. En Carles [Belda] sempre parla molt en termes de cuina: l'estofat o el sofregit són conceptes aplicables a diferents plats, de la mateixa manera que la repetició o determinats patrons o ritmes han funcionat des de sempre en cançons d'origen ben divers. Al final, la música és música.»

Xavier Castellón és periodista.